

Oslo 130924

Hørings svar fra WWF om forslag til endringer i energiloven

WWF Verdens naturfond takker for anledningen til å komme med en uttalelse i denne saken, og for utsettelse av høringsfrist til 13. september 2024.

Konsesjonssystemet i Norge mangler klare mekanismer og juridisk forankring som sikrer at naturen blir ivaretatt. Vi mener at departementets forslag om hjemmel for tidlig avslag forankret i hensynet til natur og miljø er et skritt i riktig retning, som bør presiseres og konkretiseres ytterligere for å forsterke signaleffekten, og redusere konflikter og unødvendig ressursbruk.

Hjemmel for tidlig saksavslutning (§ 2-1)

WWF støtter innføring av en ny hjemmel for at konsesjonsbehandlingen av energiprosjekter kan avsluttes i meldingsfasen. Dette er et viktig verktøy for å skape forutsigbarhet, raskere prosesser, redusere konflikter og kostnader samt styre fornybar energiproduksjon vekk fra områder hvor den vil ha størst naturfotavtrykk. Ikke minst vil dette kunne bidra til å bedre etterleve FNs naturavtale, som stadfester at naturen skal stå i sentrum for all arealplanlegging.

Departementet foreslår kriterier i § 2-1 for når en sak kan avsluttes allerede i meldingsfasen. Vi støtter forslag «(b) det planlagte tiltaket helt eller delvis er plassert i et område som er omfattet av vernevedtak etter naturmangfoldloven eller Stortingets vedtak om vern av vassdraget, hvis tiltaket kan innvirke på verneverdiene».

For å oppnå ønsket effekt med følgende tekstforslag under bokstav (d) mener vi imidlertid at det er avgjørende at punktet presiseres ytterligere: «det planlagte tiltaket klart vil medføre vesentlige negative virkninger for miljø eller annen arealbruk.» Hensikten med teksten i forslaget er god, men vi mener at dette kriteriet må konkretiseres, og i mindre grad være en skjønsmessig vurdering med stort rom for tolkningskonflikter.

Kravet om kvalifisert sannsynlighetsovervekt som departementet foreslår vil ikke hjelpe på dette, og risikerer å være i strid med føre var- prinsippet i naturmangfoldloven. De EØS-rettslige rammene påbyr dessuten at konsesjonsordningen skal være objektiv, transparent og ikke-diskriminerende. Da må kriteriene være konkrete og tydelige, med minst mulig lite plass til skjønn.

Derfor foreslår WWF, sammen med Naturvernforbundet, Den Norske Turistforening, BirdLife Norge, Sabima og Norsk Friluftsliv at følgende konkrete kriterier for hjemmel til tidlig avslag skal defineres i lovteksten:

- Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON)¹ og områder med truede² og utvalgte naturtyper³
- Viktige leveområder og trekkområder for truede arter⁴, herunder IBAs⁵/KBAs⁶
- Natur med særlig stort karbonopptak og -lagringsevne
- Områder definert som nasjonalt og regionalt⁷ viktige friluftslivsområder⁸

Ved at områder med disse gitte kriteriene kan utløse hjemmel for tidlig avslag, vil prosessen bli mer effektiv for både utbygger, plan- og konsesjonsmyndighet og sivilsamfunnet. Det er gledelig at departementet nevner at lovforslaget vil ha en signaleffekt, slik at prosjekter som innebærer vesentlige negative virkninger for miljø eller annen arealbruk, ikke meldes eller omsøkes. Alle involverte slipper med dette å kaste bort tid på prosjekter som trolig blir avvist eller må klagebehandles.

Merk også at de to første kulepunktene er i samsvar med departementets merknader til de enkelte bestemmelser i høringsdokumentet s 38:

“Bokstav d gjelder for tiltak som klart vil medføre vesentlige negative virkninger for miljø eller annen arealbruk. Eksempler på tilfeller hvor det kan være aktuelt å benytte «miljø»- alternativet, er tiltak som vil være i konflikt med prioriterte arter (jf. naturmangfoldloven § 23), utvalgte naturtyper (jf. naturmangfoldloven § 52), truede naturtyper, jf. Artsdatabankens Norsk rødliste for naturtyper, eller truede arter, jf. Artsdatabankens Norsk rødliste for arter.”

I mange tilfeller vil kriteriene som vi foreslår overlappe. INON er svært ofte en indikator⁹, eller forutsetning for at flere av de andre kriteriene skal være til stede.

«... naturområder som i kraft av sin størrelse, urørthet, beliggenhet og sammenheng er viktige for arealkrevende arter, som regional økologisk infrastruktur, for klimatilpasning og friluftsliv.»¹⁰

---

¹<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvakingarealplanlegging/naturkartlegging/Inngrepsfrie-naturomrader/>

² <https://www.artsdatabanken.no/Pages/334452/Naturtyper>

³ <https://kartkatalog.miljodirektoratet.no/Dataset/Details/1007>

⁴ <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021>

⁵ <https://www.birdlife.no/prosjekter/iba/>

⁶ BirdLife Data Zone

⁷ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/fagmeldinger/2024/juni-2024/skal-kartlegge-regionalt-viktige-friluftslivsomrader/>

⁸ https://kartkatalog.miljodirektoratet.no/MapService/Details/friluftsliv_kartlagt

⁹ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.1/miljoindikator-1.1.8>

¹⁰ Meld. St. 14 (2015–2016) *Natur for livet — Norsk handlingsplan for naturmangfold*

Dette kommer også frem av Rundskriv T-2/16: *Nasjonale og vesentlig regionale interesser på miljøområdet - klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis*¹¹.

I tillegg vil vi fremheve at inngrepsfrie naturområder ofte overlapper med områder som representerer naturgrunnlaget for samisk kulturutøvelse. De overnevnte kriteriene vil derfor ofte sammenfalle med samisk kulturutøvelse, som reindrift, fiske og sinking. I disse områdene kan energiprojekter gi vesentlig negative konsekvenser for både miljø og muligheten til samisk kulturutøvelse.

WWF mener derfor at hjemmel for tidlig avslag i tillegg bør kunne gis da konsesjon ville bryte mot FNs prinsipper om fritt og informert forhåndssamtykke, (Free Prior and Informed Consent, FPIC), fra urfolk som av hevd opererer i et område og har urfolksrettigheter. Det vil si om det er tydelig at disse ikke vil gi sitt samtykke til prosjektet, og godkjenne at det bygges i et område hvor de har urfolksrettigheter. Eksempler som rettssaken rundt Fosen vindpark viser at det er et stort behov for dette ved valg av plassering.

To års frist for å søke om konsesjon etter fastsatt utredningsprogram (§ 2-1, annet ledd)

Fornybarprosjekter som ikke får tidlig avslag og går videre i konsesjonsprosessen må baseres på et grundig kunnskaps- og beslutningsgrunnlag. WWF er bekymret for at den nye fristen for å søke konsesjon innen to år etter fastsatt utredningsprogram vil gå på bekostning av feltkartlegging og kvaliteten på konsekvensutredningen (KU).

“Hvis forslagsstiller ikke har søkt om konsesjon innen to år etter at utredningsprogrammet er fastsatt, må tiltaket meldes på nytt før det kan søkes om konsesjon. Fristen kan forlenges.”

Denne fristen kan medføre utfordringer med å rekke feltkartlegging over flere sesonger og på rett tidspunkt for tema der dette er påkrevd. Konsekvensutredningen vil da bli kvalitetsmessig dårligere, og kunnskapsgrunnlaget vil kunne bli utilstrekkelig (jamfør forvaltningslovens § 17 og nml. §§ 8, 9, 10). Denne utfordringen påpeker også Fornybar Norge i sin høringsuttale. Det bør formidles en forventning om at naturkartlegginger og KU skal tas på alvor og gjøres grundig slik at beslutningsgrunnlaget er kunnskapsbasert og tillitsvekkende.

Regulering av detaljplanfasen § 3-1 a

WWF støtter departementets forslag om å innføre et lovfestet krav til detaljplan. Vi vil likevel påpeke at de reelle naturkonsekvensene ved et energianlegg bedre ville blitt avdekket dersom det hadde blitt gjennomført konsekvensutredning (KU) basert på den detaljerte utbyggingsløsningen i detaljplanen. Det er en svakhet ved dagens system at KU bare er basert på mer overordnede planer for anlegget.

---

¹¹ https://www.regjeringen.no/contentassets/6c0dd1b319454e8bb366b9ea37479a0a/t-2-16_revidert_februar_2021.pdf

Hjemmel for å pålegge etterundersøkelser

WWF støtter departementets forslag om hjemmel for å pålegge etterundersøkelser av tiltakets virkninger for miljø og annen arealbruk. Samtidig vil vi påpeke behovet for at slike undersøkelser resulterer i konkrete tiltak. Sammenlignet med dagens praksis bør terskelen for å pålegge konsesjonshaver nye avbøtende tiltak basert på kunnskap om virkningene for naturmangfoldet senkes.

Forlengelse av den maksimale varigheten for nye konsesjoner

Departementet foreslår å øke varighet for konsesjon til 50 år. WWF mener det er viktig at kravene som stilles i en konsesjon ikke forblir stillestående, men følger med i utviklingen av miljøtiltak og -krav ellers i samfunnet. Derfor er det viktig å ha fastsatte anledninger til å stille nye og oppdaterte miljøkrav til anlegg med en gitt konsesjon. Dette vil være en sikkerhetsmekanisme som sørger for at anlegg ikke har tillatelse til å bruke det som etter hvert vil være utdaterte løsninger med større negativ miljøpåvirkning (for eksempel gamle vannkraftverk med konsesjon som tillater store negative konsekvenser for vandrende fisk, der det settes nye oppdaterte miljøkrav gjennom revisjon av konsesjonsvilkår).

Vi ser frem til videre dialog om en bærekraftig omstilling til et lavutslippssamfunn.

Mvh

Eivind Trædal, leder for klima og energiteamet i WWF

Kristina Fröberg, seniorrådgiver for klima og energi i WWF, og kontaktperson for innspillet